

עין משפט
גד מצוה

עד א מיי פ"א מהל' שפירות הלכה ב סמג עשין פ פטו טוש"ע ח"מ סימן שז סעיף א':
עב ב טוש"ע ח"מ סי' שלו סעיף ח ועיין מיי פ"ד מהל' נזקי ממון הלכה י ובהשגות ובמ"מ ובל"מ:

עו ג מיי פ"ז מהלכות נזקי ממון הלכה א סמג עשין סו טור ש"ע ח"מ שם סעיף א':

עז ד מיי שם הלכה ב ועיין בהשגות ובמ"מ ובל"מ סמג שם:

מה:

בחזקת שימור קיימי. אין הפירוש כההיא דפ"ק (ד' טו.) גבי פלוגתא דפלגא נזקא קנסא דנחזקת שימור דהתם היינו דאין לריכין שימור שאין דרכו להזיק כמו שן ורגל אצל חזקת שימור דהכא היינו שדרך בני אדם לשומרו וסתם עמיד להו שמירה פחותה ור"מ גרס בדר' מאיר נחזקת שימור ובדרכי יהודה לאו נחזקת שימור ולפי הגיר' הכי פירשו מאי טעמא דר' מאיר קסבר סתם שוורים נחזקת שימור חשיבי לנבעלים שסבורין הנבעלים שאין דרכן להזיק ועל כן אינם חוששין לשומרם וטעמא דר"י סתם שוורים לאו נחזקת שימור חשיבי לנבעלים ונטרי להו שמירה פחותה ולכן גירסא הוי פירוש חזקת שימור דהכא כחזקת שימור דפ"ק ומהוה בין לר"מ בין לר"י סברי שפיר פלגא נזקא קנסא: **והא** מיבעי ליה **ל**לאו. נראה כגירסת הספרים דגרסי והא מיבעי ליה לגופיה כלומר לריבוי אחר ריבוי: **ל**א פטר ר"י **א**א צד העדאה שבו. מסבירא אומר כן דאטו משום שנעשה מועד גרע ויפטר אפילו מח"נ בשמירה פחותה ואי"ת התינח לחומרא דאית לן למימר **ל**ד תמות במקומה עומדת מסבירא כדפרישית אלא לקולא דאין משתלם אלא מגופו^א ואין מעמידין אפוטורפוס^ב י' מננן וי"ל הואיל דלריכין אנו לומר **ל**ד תמות במקומה עומדת לחומרא ה"ה לקולא ומיהו ליפטר בהודאתו למ"ד פלגא נזקא קנסא לא אמרינן במקומה עומדת^ב דכיון דלייעד לאו קנסא הוא: **מועד** לקרן ימין. מצינו למימר דדוקא נקט לפי שקרן ימין מוזמן להזיק יותר מקרן של שמאל אצל מועד לקרן שמאל כ"ש דמועד לקרן ימין או שמא אין מועד ואורחא דמילתא נקט:

אלא

קיימי אמר רחמנא תם נשלם דניבעי ליה שמירה מעולה הדר אמר רחמנא ולא ישמרנו גבי מועד דנעביד ליה שמירה מעולה^א הוי ריבוי אחר ריבוי ואין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט מיעט הכתוב לשמירה מעולה וכי תימא נגיחה לתם נגיחה למועד הא מיעט רחמנא ולא ישמרנו לזה ולא לאחר והא מיבעי ליה ללאו אם כן נכתוב רחמנא ולא ישמור מאי ולא ישמרנו לזה ולא לאחר תניא ר"א בן יעקב אומר אחד תם ואחד מועד ששמרו שמירה פחותה פטור מאי טעמא סבר לה בר"י דאמר מועד בשמירה פחותה סגי ליה ויליף נגיחה לתם ונגיחה למועד אמר רב אדא בר אהבה לא פטר ר"י אלא צד העדאה שבו אבל^א צד תמות במקומה עומדת אמר רב י'מועד לקרן ימין אינו מועד לקרן שמאל אמרי אליבא דמאן אי אליבא דר"מ האמר אחד תם ואחד מועד שמירה מעולה בעי אי אליבא דרבי יהודה מאי אריא קרן שמאל אפילו בימין נמי אית ביה צד תמות ואית ביה צד מועדת אמרי לעולם כרבי יהודה ולא סבירא ליה דרב אדא בר אהבה והכי קאמר כי האי גוונא הוא דמשכחת ביה צד תמות ומועדא אבל

אלא ודאי רב לענין שמירה אשמעינן ואי אליבא דר"מ הא תם ומועד לענין שמירה כי הדדי נינהו. לא גרסינן אי אליבא דר"מ פשיטא ואי גרסינן הכי מפרש אי אליבא דר"מ ולענין שמירה לא אשמעינן רב דהא אין חילוק בשמירתו אלא לענין תשלומין אשמעינן פשיטא דהא כי האי גוונא טובא תנן: **אלא אליבא דר"י**. ואשמעינן רב דאם שמרו שמירה פחותה ואלא והזיק בקרן ימין שהועד לה פטור דמועד בשמירה פחותה סגיאל ליה ואם נגח בשמאל חייב דתם לא אמעט לשמירה פחותה: **מאי אריא קרן שמאל** דאי נגח בה חייב חצי נזק כי נגח בימין נמי איבא **ל**ד תמות ומועדא לחצי פטור ולחצי חייב דהא **ל**ד תמות במקומה עומדת ואשתכח דהכא נמי חצי נזק משלם ומאי נפקא לן מדרב: לים ליה **דרב אדא**. אלא לגמרי פטר ציה ר"י ואשמעינן רב דכי האי גוונא משכחת **ל**ד תמות ומועדא בחד תורא ולענין שמירה דאם שמרו שמירה פחותה והזיק בקרן ימין פטור לגמרי ואם בשמאל משלם חצי נזק:

שור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא

דאמר שוכר כשומר חנם דמי. בצבא מצינא בהשאל (ד' נה:) ונתני חוץ משומר חנם והשוכר: ואי בר"י. היכא דשמרו שמירה פחותה אמאי משלמים כופר האמר ר"י מועד סגי ליה בשמירה פחותה: ר"א היא **דאמר**. במתניתין [להלן] אין לו שמירה למועד אלא סכין ואפילו שמירה מעולה וכ"ש האי

דשמירה פחותה נטריה ומשום הכי משלמין כופר ולענין דמי שור נמי חייבין דעליהן לשומרו שמירה מעולה הואיל ונושאי שכר הן. ובדנטריה שמירה מעולה לא מצי מוקים לה אפילו לר"א דאע"ג דלענין כופר חייבין ללא סגי ליה בשמירה מעולה לענין דמי שור לנבעלים פטורין דהא נטריהו ומאי הוה להו למיעבד: **וסתמא דמילתא**. שור נגחן כי מקבל איניש נטירותיה עליה למה שהא מוחזק מקבל עליה דלא לזיק אחריני אצל דלא לזיקה אחריני לא מסיק אדעתיה שהרי אין שור מתיבז לנגדו מפחדו: **בתני'** **ועל** **צפניו** **כראוי**. היינו שמירה פחותה לנת שיכולה לעמוד ברוח מצייה לקמן בכונס (דף נה:). **ולא ישמרנו** **צעליו**. במועד כתיב מיעט הכתוב לשמירה מועטת כדמפרש בגמרא: **אין לו שמירה**. למועד: **אלא סכין**. ואפילו שמרו שמירה מעולה והפיל הכותל ואלא חייב. ושלש מחלוקות בדבר לר"מ בשמירה פחותה חייב ובמעולה פטור ולר"י בשפחותה נמי חייב: **גב' לאו נחוקס שימור קיימי**. אין אדם משמר שורו כלל אלא מניחו ויואל: **נגיחה לסס נגיחה למועד**. מגזירה שז דלצעי נמי תם שמירה מעולה: **ספס שוורים נחוקס שימור קיימי**. אין לך אדם שאינו משמר שורו שמירה פחותה וחייב הכתוב בתם אלאמא שמירה מעולה צעי הדר כתב כו': **וכי סימא**. ילף נגיחה נגיחה דתם נמי לסגי ליה בפחותה: **והא**. לא ישמרנו מצעי ליה ללאו כלומר לגופיה דאם לא שמרו שמירה מעולה ליחייב ודרשין ציה ריבוי אחר ריבוי ומיעוטא דתם מנא ליה: **לזה**. מיעטתי לפחותה ולא לאחר: **אצל ל**ד **סמוס נמקומה עומדת**. דלא סגי ליה בפחותה ומשלם חצי נזק: **אליבא דמאן**. כלומר הא ודאי לענין תשלומין לא אכטריך ליה לרב לאשמעינן דלימין נזק שלם ולשמאל שלא הועד לה משלם חצי נזק דהא כי האי גוונא טובא תנן [לעיל לז.]. דאפילו מועד לאדם אינו מועד לבהמה וכ"ש מועד לקרן ימין שהא **ל**ד חזקה שזו אינו מועד לשמאל

מסורת הש"ס

א) [נקמן מ: וש"נ],
ב) כ"מ פ: כג. נה: נקמן מ: שנושט מט: ג) נקמן נה: נט: [ועי' בתוס' שבת נג. ד"ה קשרה],
ד) לעיל לד: א) [לעיל טו.],
ה) [לעיל מד.],
ו) [פסחים כג.],
ז) [לעיל ית. נט:],
ח) [לעיל ית.],
ט) [לעיל ית.],
י) [לעיל לט.].

❧

תורה אור השלם

1. או נודע כי שור נגח הוא מתגמול שלשם ולא ישמרנו בעליו שלם ושלם שור תחת השור ודמית ידקה לו: שמות כא לו

❧

גליון הש"ס

תוס' ד"ה לא פטר בו דכיון דאייעד לאו קנסא הוא. וכ"כ רש"י לעיל נט ע"א ד"ה שור של חטט ותוס' שם ד"ה אין מעמידין ולעיל מ ע"א תוס' ד"ה ולמה ליה:

❧

מוסף רש"י

דאמר שוכר כשומר חנם דמי. דקא יתיב אגר מלאכתו ואינו נוטל שכר על שמירתו. (ב"מ ע). דאמר שוכר כנושא שכר דמי. הואיל ולהנחתא הוא אצלן, אע"פ שנתן שכר פעולתו שומר שכר הוא, דאי לא יתיב שכר הוי שאל וחיוב באונסין, השתא דיתבי ליה אגרא לא הוי שאל והוי שומר שכר (שם). שוכר כיצד משלם. דשומר חנם ושומר שכר ושאל כתיב, שוכר לא כתיב ומהו דין חיובו לענין גניבה ואבדיה, פטור או חייב (שם). קשרו בעליו. לשור (קטן נה). תם חייב. דלא סגי ליה בפחותה (שם). תם שוורים לאו בחזקת שימור קיימי. שרגילין נגיחה ואריכין שמירה (לעיל טו). אם לא ישמרום בעלים שלא יזיקו אינם נחזקת משתמרים מחליהם שלא יזיקו, אלא מוזקין אפילו נזקא דלאו ארסייה הלכך על מנייהו רמיא לנטריהו (כתובות מח).